

Tema de març 2009

ENSENYAMENT SOCIAL DE L'ESGLÉSIA

Us proposem reflexionar sobre tres encíclics situades a cavall del segle XIX i XX, escrites com a resposta al moviment social cristià sensibilitzat amb els grans problemes ètics i morals provocats per la revolució industrial, el problema obrer i les incipients societats democràtiques modernes, aspectes que recull la *Rerum Novarum* (1891), de Lleó XIII; la crida a l'acció a favor dels problemes del Tercer Món, contra el capitalisme liberal internacional, en defensa de la igualtat dels pobles i el desenvolupament solidari de la humanitat, que desenvolupa la *Populorum Progressio* (1967) de Pau VI, en el marc de la cloenda del Concili Vaticà II, i en tercer lloc, la *Laborem Exercens* (1981), de Joan Pau II, monogràfica sobre el treball humà, que s'havia de publicar coincidint amb el norantè aniversari de la *Rerum Novarum*, però l'atemptat contra el papa en postposà l'aparició.

LA *RERUM NOVARUM* ("Les coses noves")

Què diu:

- L'Església es posa del costat dels més pobres. Es pronuncia sobre els béns temporals.
- Critica que els estats defensin el liberalisme capitalista, causa de pobresa i degradació de molts treballadors.
- Manté una postura profètica quan afirma que el socialisme col·lectivista no podia ser la sortida a l'explotació de la massa obrera.
- Reconeix el dret a l'associació laboral (sindicats catòlics), el salari just.
- Concreta drets i deures de patrons i obrers: Descans dominical, horaris, prohibició treball infantil, protecció a la dona treballadora, seguretat social, vacances, etc; aspectes, però només anunciats, que l'encíclica no desenvolupa.

Qüestions:

- Quina actualitat creus que té avui la *Rerum Novarum*?
- La crisi actual pot renovar la consciència social?
- Creus que l'Església no té res a dir sobre les qüestions socials, econòmiques i polítiques?

Bibliografia:

- RENAÚ, Jesús: *Desafiados por la realidad. Enseñanza social de la Iglesia*. Ed. Sal Terrae, 1994.
- *Once grandes mensajes*. BAC, 1993.

LA *POPULORUM PROGRESSIO* ("El progrés dels pobles")

Què diu:

- Denuncia el capitalisme liberal internacional: *És evident que la regla del lliure canvi no pot continuar regint només ella les relacions internacionals (...) el que és superflu dels països rics ha de servir als països pobres*. (49)
- Creació d'un fons mundial que nodrís la desmilitarització i fos factor d'ajuda i igualtat entre els pobles.
- Descriu el progrés d'acord amb una escala de valors en què **ser** és més important que **tenir**.
- D'acord amb la Bíblia s'afirma que *tots els béns de la terra estan destinats a tots els homes*, per tant, tots els altres drets i també els de propietat i lliure comerç hi estan també supeditats.
- Indica unes bases per al desenvolupament solidari de la humanitat:

Assistència als febles. Sectors del Tercer món que es debaten entre la vida i la mort, pel problema de la fam. Proposa destinar una part de la producció dels països desenvolupats per a satisfer aquestes necessitats.

Justícia en les relacions comercials. Denuncia les nacions pobres que es veuen obligades a mal vendre matèries primeres i productes agrícoles per acabar pagant a preus molt alts les manufactures que els venen les nacions riques. Cal superar nacionalismes i racismes.

Caritat universal. Potenciar la fraternitat, l'acolliment dels joves i els emigrants en busca de treball en països desenvolupats.

LA *LABOREM EXERCENS* ("L'exercici del treball")

Què diu:

- Pren com a model la Creació (Gènesi) i des de la perspectiva del Concili Vaticà II integra la idea del treball com a tasca de col·laboració amb Déu creador.
- S'afirma rotundament que *El primer fonament del valor del treball és la persona mateixa* (6); *El treball està en funció de la persona i no la persona en funció del treball* (6).
- Constata la prioritat del treball en conflicte amb el capital: *el treball és sempre una causa eficient primària, mentre el capital, que és el conjunt dels mitjans de producció, és només un instrument*. (12)
- Socialització dels mitjans de producció: *Són propostes que es refereixen a la copropietat dels mitjans de treball, a la participació dels treballadors en la gestió i/o beneficis de l'empresa, a l'accionariat del treball*. (14)
- Drets urgents dels treballadors: planificació del treball a nivell internacional; el salari just, *per accedir als béns destinats a l'ús comú* (19), prestacions socials.
- Dret a associar-se: creació de sindicats que lluitin i tinguin cura de la formació i promoció dels seus membres.

Qüestions:

- Sabies que l'Església havia publicat aquests documents socials?
- Creus que aquestes encíclics són una crida a l'acció? Com a creient, com vius la crisi econòmica actual?